

Bebukottak*

A Balázs Béla Stúdió filmje

N. T.: 1981. január 8-án buktam be. A Tolnaiba kerültem, aztán a Markóba. 1981 decembere óta vagyok itt Tökölön... Huszonegy éves koromig leszek bent... Még huszonegy sem leszek és szabadulok.

P. P.: Tulajdonképpen emberölésért ítétek el, apagyilkosságért. Tizenegy évré. Hát leülöm ezt a tizenegy évet, mást nem tudok csinálni.

R. J.: Öt évet kaptam. Halált okozó súlyos testi sértésért.

N. J.: Az aszódi nevelőtanár-gyilkosság... Tíz és fél évet kaptam érte. A intézet utánaküldött még fél évet, így tizenegy van összesen.

H. I.: Most lopásért vagyok itt. De aztán a kedvezményekből is kizártak, minden baja lett neki... Csak ennyi volt az egész, és kaptam öt évet.

T. G.: Súlyos testi sértésért vagyok itt. Volt előtte még egy felfüggesztett négy hónapos gyermektartási hátralékom, amit hozzávágtak ehhez, úgyhogy együtt kaptam tizenegy hónap börtönt összbüntetésben. Ebből most gyakorlatilag leülök nyolc hónap és tíz napot. Mert a többi kedvezmény. Épp a napokban kaptam meg a kedvezményt, úgyhogy most tizenkét egész napom van vissza itt a börtönben. Most már nagyon vigyázok.

N. J.: Legelőször az intézetbe kerültem be: lopás, betörés, garázdaság, verkedés, szóval minden. Ezért kaptam egy évet Aszódon. Illetve először Szőlőkút, aztán Aszód. Hat hónapja voltam Aszódon, mikor ez az emberölés történt.

Hogy mi volt az előzménye? Az, hogy több szökésem volt, és mindig mikor visszavitték Aszódra, akkor úgy ellátak, hogy menni is alig bírtam.

Én akkor is annyira ki voltam kapcsolva, annyira nem emlékszem rá, hogy nem sokat tudok mondani róla. Azt tudom, hogy elmentem a lakására, mert vissza akartam menni az intézetbe. Tényleg azzal mentem oda, hogy visszamegyek az intézetbe, és utána... Megszúrtam először, aztán meg már azért, mert féltém... és utána már jött a többi...

Tehát úgy volt, hogy becsengettem, ő kiszólt, hogy ki az. Mondom a nevem: N. J. Ő meg izélt, hogy mit akarok. Mondom, hogy vissza szeretnék menni az intézetbe, mondom, hogy fázom is, minden bajom van, nincs pénzem se, hogy haza tudjak menni. Vissza akarok menni, és így jobb lesz, ha ő visz vissza, mert nem kapok annyi fogdát, ha önként jelentkezem... Behívott, azt mondta, üljek le, egyek valamit... Mert megkérdezte, hogy mikor ettem utoljára. Mondom neki, hogy tizenkilencedikén este, mikor megszök-

* Rendezte: Mész András (1981)

Riporter: Mihancsik Zsófia

Operatőr: Klöpfler Tibor

Az itt közölt szöveg a film eredeti hanganyagának némileg rövidített és nagymértékben - de nem a pontosság és a hűség rovására - stilizált változata. (A riporter és a szerk.)

tem... És odaadja a kést, de én mondom neki, hogy tanár úr, menjünk, mert valami baj lesz... Menjünk inkább vissza az intézetbe... A lényeg az, hogy ő meg: maradjunk, maradjunk... És itt kezdődött el az az izé... amikor leguggolt... nem láttam, nem hallottam semmit se... Kész... Arra eszméltem föl, hogy jaj, Jóska, mit csináltál? Megszúrtam... Innen kezdődött el, hogy utána megint rámentem... Nem tudom. Csak úgy ültem ott a széken, ahogy most itt, és faragom... máshogy nem lehetett... Úgy mondták az izé, hogy az első szűrés tüdő volt, tehát tüdőt ért, és az magában halálos szűrés volt, mert elvérzett volna...

Nézzék meg, még mindig itt van a hátamon a jele annak, hogy mennyire... szóval hogy elég szépen összevert még az előző szökés után. Visszahoztak a rendőrök, ő feljött a fogdára, és hozott magával egy ilyen egyméteres vezeték-kábel. Ilyen háromeres áramvezető kábel... Azt kérdezte, hogy miért szöktem meg, meg hogyan, meg hol voltam. És jól megvert. Eszméletemet vesztettem, úgyhogy nem tudtam magamról. Csak amikor felkeltem, éreztem, hogy ki van hasadva a hátam is, meg vérzek is, meg minden. Kikopogtam az őrnék, hogy jó lenne, ha bekötöznének... De ő megtiltotta, hogy én orvoshoz vagy bárhova menjek addig, míg rendbe nem jövök. Senkinek nem szólhattam. Nagyon ki voltam készülve akkor. Két hét alatt gyógyultam meg, akkor engedtek le a fogdáról. Tizennégy éves voltam. De hát ez többször előfordult, mert több szökésem volt.

H. I.: Részeg voltam. Adtam neki egyet. Részeg embernek nem kell sok... Elesett. Aztán én mentem haza. És másnap meséli az unokaöcsém, hogy a kultúrba volt diszkózni, jött hazafelé és ott volt az az illető pasas, akit én megütöttem. Láttam, hogy magatchetetlen és kivette a pénztárcáját. Kérdeztem, hogy mennyit vettél ki, azt mondja, nem érdekes, nem volt sok. Azt hiszem kétszáz forintot mondott... Jó, mondom, de ha rájönnek, vagyis ha a palí megismer engem, tudod, hogy ez rablás lesz! Én tudom, mert már voltam itt azelőtt ezen a körleten.

N. T.: Hát gyűlöltek az ilyen homoszexuálisokat... Biztos nem találtunk jobb szórakozást, gondolom azért... Először elmentünk, elvertük őket, aztán jött egy haver, az vitt minket bele a jóba, hogy szedjük le őket. Mert ha nem szedtük volna le őket, csak garázdaság lett volna.

P. P.: Én nem otthon nevelkedtem, hanem a nagymamámnál, kint a lövöldénél. Hétéves koromig ott voltam, aztán két évig apámnál. Utána megint visszavitték a lövöldéhez. Mikor betöltöttem a tizenhárom évet, megint visszadakt az édesanyámnak, utána már ott laktam.

Hát sokmindenen összevesztünk, és ezért is volt az egész... Először én nem azt akartam, hogy na most fejbőlövöm, vagy valami... Én előbb ki akartam békülni, de ő nem akart...

Sokszor volt olyan, hogy hazamentem éjszaka. Akkor vágtunk disznót, ott volt a hűtőben a kolbász. Kérdelem apámtól, van-e valami kaja. Azt mondja, nincsen. Kint voltam a lövöldénél, tudta nagyon jól, hogy délután elindulok, este érek haza, hogy egész nap nem ettem semmit, de akkor se adott kaját.

Én nem azt akartam, hogy most megölöm. Csak először meg akartam ijeszteni, és magamhoz vettem a fegyvert. Felhúztam, kipróbáltam: belelőttem egyet a falba. Aztán kivettem a hüvelyt és beletettem egy másik golyót. Felhúztam és letettem így a szekrényre. Apám úgy két óra után öt perccel jöhetett haza. Ahogy jött, kinyitottam neki az ajtót, és akkor a puszka már a ke-

zemben volt. Bejön, azt kérdezi, hogy mit keresek én itthon, takarodjak kifelé a lakásból, míg szépen vagyok, meg ilyesmi. Mondom, jól van. És így elment mellettem. Én meg fordulatból rálöttem. Pont a halántékánál kapta el a golyó. Utána ott összeesett. Kiszedtem az ágyneműtartóból az ágyneműt és oda betettem.

Egyből kitisztult a fejem, mintha nem is lett volna bennem semmi pia. Csakhogy én már ültem előtte, tudtam milyen idebent. Hát megmondom őszintén, kinck volt kedve bejönni? Ezért is tettem be az ágyneműtartóba. Utána meg jöttek a barátok, meg a csajok. Körülbelül tizennyolcan lehettünk. Piáztunk meg ilyesmi, egész éjszaka szólt a magnó. Hát kinck volt kedve abbahagyni? Utána meg bevitték a rendőrségre. Mert hangosan szólt a magnó, és a szomszéd átjött, megakart ütni. Én meg visszaütöttem neki. Az hanyattesett és kihívták a rendőrséget. Bevitték éjszakára, másnap reggel kicngedtek. De otthon házkutatást tartottak, de akkor se találták meg apámat. Pedig a golyó is, a puská is ott volt, minden. De ők nem találtak meg semmit. Na szóval kicngedtek, megint összejöttem a barátaimmal, megint elkezdtünk inni. De közben anyám kijött a kórházból, aztán másnap már be is buktam. Kihívta a rendőrséget és megtalálták. Egyből hozzám jöttek. Megtalálták a puskát is, a golyókat is. Már vittek is be a rendőrségre.

R. J.: Voltunk hapsik sokan, hát magyarul egy banda, és én úgy főnökös-ködtem köztük. . . És mondom, hogy dobjunk össze húsz-húsz forintot. De az egyik hapsinak nem volt lóvéja, és arra jött ez az idős manusz, és tőle kért lóvét, Vagy ha nem lóvét, akkor azt, hogy fizessen neki. A manusz meg nem volt hajlandó, összeverekedtek, aztán én is beavatkoztam. És úgy sikerült, hogy én itt vagyok, ő kint. Kaptam érte öt évet, mert gipszes volt a kezem, és többször fejbe vágtam gipszes kézzel. Ezt nem bírta ki a mandró, meghalt.

B. Zs.: Az anyám alkoholista, züllött, ittas. És én se valami jó társaságba keveredtem. Ott is hagytam a szakmunkásképzőt. Rá egy hónapra beállított két haverom, hogy menjünk el valamerre, rúgjunk ki a hámból. Elmentünk, csavarogtunk, aztán visszamentünk a lakásra. És a haver erőszakoskodni akart az anyámmal. Gondolom ittunk, azért. Szóltam neki, hogy ne. . . Összeverekedtünk. Négyyszer megszúrtam. Meghalt.

Fejezd be, hülye vagy, ne csináld. Ilyeneket mondtam neki. Ő meg átlökődött a másik szobába. Akkor már gondoltam, hogy másképp kell elintéznem. Megütött kétszer. Tudtam, hogy ő az erősebb. Az alkalom adta. Ott volt a kés, megszúrtam. Nem, nem úgy szúrtam meg, hogy meg akarom ölni, csak, hogy észrevegye magát. Úgymond, jól helyben akartam hagyni, de megölni semmiképp. De nem tudta elviselni, hogy valaki jobb nála. Megint nekem rontott és harmadszorra rálökött az ágyra. Akkor szúrtam meg komolyabban. Ez volt a halálos szúrás, a bal szívbillentyűjét sértette meg. . . Mikor rázmuhant, tudtam, hogy meghalt, tisztában voltam vele. Bal oldalt szúrtam meg, tudtam, hogy csak szív, tüdő, olyan szúrás lehet, ami végzetes. Szóval felfogtam már akkor, hogy ezért kemény éveket kell majd ülni. Kimásztam alóla, megnéztem. . . Tudtam, hogy meg van halva. Kimentem, anyám ájultan az alkoholtól, fcküdt az ágyon. Jól van. Visszamentem, leellenőriztem, hogy hátha mégse halt meg. Hát meghalt. Pulzus nem volt, légzés sem volt, de mondom, már előbb észre lehetett venni rajta, szóval mikor

megfogja az ember, ha a pulzusát nem is érzi, akkor is érzi, hogy halott. Na, ledobtam az ágyról. Letakartam pléddel, mást mit tudtam csinálni.

Gyorsan végiggondoltam, mik az esélyeim. Gondoltam, eltüntetnem lehetlenség, utoljára engem láttak velem, úgymint hozzám vezetnének a szálak. Aztán arra gondoltam, nincs más, fel kell magam jelenteni. Kinéztem, láttam este van. Már csak az hiányzik, hogy éjszaka jól megrakjanak a rendőrségen, kicsit sok lett volna reggelig, nem hiszem, hogy el tudtam volna viselni. Gyorsan segitettem magamon: fél liter vegyest bevágtam. Pihentem egy kicsit, amennyire az ember tud ilyen állapotban. Reggel kihívtam a rendőrséget. Bevittek. Kicsit kikészültem, de azért jó volt, mert nyugtatót adott minden orvos, aki az utunkba került. Ki lehetett bírni. Lent volt az ember két napig, de aztán eltelik 2-3 nap, és akkor már belenyugszik, tudja, hogy most már nyugi van, ki van vonva a forgalomból egy időre. Muszáj belenyugodni.

T. G.: Azt mondják, hogy ide jönni kiváltság. Én eltekintettem volna ettől a kiváltságtól, mert a velem hasonló korú emberek között azért akad olyan is, akivel lehet két szót váltani, aki értelmes, aki normális... Úgyhogy egy olyan börtönben, ahol egymás között még tiszteletet is ki lehet harcolni, jobb lett volna. Úgyhogy nekem nem kiváltság Tököl. Azért mondják, hogy kiváltság, mert itt fiatalok vannak, és az a nagykorú, mint én is, aki idekerül, az segédfelügyelő lesz, tehát segíti az őrséget. Ezért aztán olyan más jogokat is élvezhet, amiket egy másik börtönben nem.

Hát itt verés, ugye, hivatalosan nincs. Van, van, hajjaj, főleg itt a 12-es körletben, de az tiltott. Persze azért élnek ezzel a lehetőséggel, sőt a nagykorúak is visszaélnék ezzel a lehetőséggel, hogy megverhetnek valakit, és az őr tartja érte a hátát. Megverhet valakit, akitől egyébként olyan pofont kapna, kint, hogy összeszarná magát, magyarul. Itt megverheti, mert a felügyelet az ő háta mögött áll. Nekem viszont erre semmilyen tekintetben nincs szükségem. Fizikailag se, tehát nekem nem kell ez a Tököl. Bár nem hiszem, hogy a jó pofimnak köszönhettem, hogy ide kerültem. Inkább a természetemnek. Csak hát hiába megfelelő a természetem, ha a lelki beállítottságom meg nem az. Mert lehet, hogy kemény vagyok, meg erős vagyok, de nem vagyok durva, se szadista. És én akkor lettem volna ott igazán jó ember, ha nagyon durva vagyok, nagyon szadista vagyok, és lehetőleg nagyon igazságtalan vagyok. Ez nem jött össze.

H. I.: Most délutánosok vagyunk, tizenegykor jövünk vissza, este, és nyolc óráig alhatnánk. De reggel ötkor már fent vagyunk. Nem lehet itt aludni, mert a délelőttiök reggel ötkor kelnek, és olyan ricsaj van a folyosón... Futkároznak, össze-vissza, a kaját osztják nekik, nem tudunk aludni. Főleg mikor ébresztő van. Gumibottal ütik az ajtót, a délelőttiök műszaknak, felébredünk rá, aztán már nem tudunk elaludni. Megreggelizünk úgy nyolc óra után, aztán visszafekszünk tíz-tizenegy óráig. Nincs más programunk, egész nap a zárkában vagyunk. Ma is elspórolták a tévét, a sportot. Kötelező sportunk lett volna, de nem engedtek ki...

B. Zs.: Lefekszek, megpróbálok aludni, de ha két napot rendesen alszok, harmadiknál már nem tudok. Szóval ezt csináljuk, hogy általában fent vagyunk, dumálunk, elüssük az időt. De akkor meg dolgozni nem bírunk. Tök mindegy... Hát van, aki a terveit meséli, van aki a balhéját. Amit lehet. Ami szóba jön. Van, aki focista szeretne lenni, van aki énekes. Nem is az, hogy nincs meg hozzá a tehetsége, csak már kicsit késő van ahhoz, hogy le-

gyék belőle valami. Hát ők még hisznek benne. Az ember meg, ugye, nem akarja mondani, hogy becsapják magukat. Sok választás nincs.

P. P.: Gyúrunk ben a zárkában. Nem sokat. Ötszáz fekvőtámasz, százszor kinyomni a nagy toloncot. Van ez a nagy 25 literes kanna, félig vízzel, és azt ki. Ezt csinálom.

B. Zs.: Hát itt nagyon gyorsan elengedik az emberek a kezüket. És nem biztos, hogy épp az a jobb, aki elengedi, bár valószínű. Én nem engedtem el soha, még ha megtchettem volna, akkor sem. Mert félek, nem attól, hogy megütöm, hanem ami utána jöhet. Verekedés, az hagyján. De utána megint keresi a párját a manus, nem akarja annyiban hagyni. Ha kitartóbb egy kicsit, megint elsül a kés, esetleg a csavarhúzó is egymásba találják nyomni, mert volt már itt arra példa, hogy megszárták egymást. Mondjuk ez nem gyakori. Az a gyakoribb, hogy egyik a másikat kikészíti, és akkor a gyereknek nincs más választása, farcol be az ablakba. Más megoldás nincs. Kicsinálja.

N. T.: Egyszer volt egy szóváltás köztünk. Elkezdtem vele vitatkozni a telefonról, hogy lehet-e innen kapcsolni Pestet. És én már amúgy is ideges voltam a zárkában sokmindenkire, és éppen reggeliztem, a kés a kezemben volt, mert hát kés nélkül nem lehet reggelizni, szóval vitatkoztunk, és belecsózt, hogy ilyen köcsög meg olyan köcsög, én meg hozzájuk vágtam a csajka vizet, erre fölállt, jött felém, énnekem meg a kés a kezemben volt, fölugrottam és gyomron szúrtam. A máját érte neki.

P. P.: Hát volt már olyan, hogy alig tudták megmenteni a gyereket. Öszszeguggott egy másik gyerekkel, és akkor ilyen... áramszékbe beleizélték a többiek. Szóval hogy a székét belerakták a vízbe, rákötötték a stokira, oszt az áramot meg beledugták a vízbe. Dróton berakták az áramot. Szerencsére az őr hamar észrevette. Éppen, mikor tették volna bele az áramot a vízbe. És akkor az őr kirúgta a drótot. Áramot nagyon könnyű csinálni. Ott van a kislámpa a falba, mi onnan szoktuk venni, két rendes dróttal, vizet szoktunk vele melegíteni. Kicsavarjuk az égőt, azt a két drótot belesavarjuk az izébe, és rendesen felforr a víz.

N. J.: Nem volt dohány a cigibe, csak egy kevés lett visszadugva a végére, úgyhogy nem lehetett látni, van-e benne valami. Direkt figyeltem, egy gyereket előre küldtem, annál is volt cigi, mondom, ha attól nem veszik el, akkor tőlem se. Hát attól nem vették el, tőlem meg elvették. Így összececsavarták és beledobták a kukába, az ötszáz forinttal együtt. Anyámtól az utolsó ötszáz forintot vettem el. Húsz forint maradt nála. De az örök ilyenek. Valamelyik gyerek a hapsija, attól nem veszi el. Csak énrám meg pont haragudott ez az őr... Hát vannak trükjeink. Én a bátyámtól szoktam lóvét kérni, ezer-czerötszáz forintot, mert az az igazság, hogy ha van az embernek itt bent pénze, az örök behoznak neki piától kezdve bármit. Beszélőn szoktam kérni, és aztán vagy úgy hozom föl, hogy itt kivágom az inget és belehajtom az ingbe, vagy földugom a számba. Az belerakja egy najlonzacskóba, én meg földugom a számba, tehát vész esetén le is tudom nyelni, úgyhogy bukás semmiféleképp' nem lehet vele. Mert nekik muszáj ellenőrizni, a szabályzatban benne van. Más kérdés, hogy hogy ellenőriznek, tehát ha meg is találja, akkor is: na jó, majd hozom kifele. Szóval van ilyen is.

T. G.: Aki nincs benne, azt feljelentik, hogy ezt és ezt csinálta. És akkor jössz rá, hogy miről is van szó. Hogy pénzt tart, piát vesz, de kitől? A fia-

talkorú srácok is dicsérték ezt a Lóbaszót – elnézést, de így hívják –, hogy ez egy rendes hapsi, mert ha van kétszáz forintod, akkor hoz neked – most nem akarok hazudni – szóval hoz neked fél liter pálinkát. Hogy mit, azt nem tudom. Hát részben ebből élnek az örök. Jó sok ór van ilyen. Ezek ilyen piti dolgok: ad egy cigit, vagy tizet vagy tizenötöt, a lényeg az, hogy dupla annyit kell visszaadni. Csinálják ezt a nagykorúak, de csinálják elsősorban az örök. Elsősorban üzletelés, másodsorban kötés, mert aki benne van az ő kis üzletükben, annak járnak a kedvezmények, aki meg nincs benne, annak megpróbálják nyomni a fegyelmi lapot, és ha nyomják a fegyelmi lapot, akkor nincs kedvezmény. És abban is benne voltak a nagykorú társaim, meg a raktáros srác a 12-es körletben, hogy benyeljék a kaját. Tehát van B norma meg C norma a kajában, és a kaja mindig nagyon kevés, de előfordul, hogy akinek három sajt jár, az csak kettőt kap, vagy akinek két tojás jár, az csak egyet kap, és – nagyon piti dolog – akkor osztoznak a maradékon, azon a rengeteg kaján, ami megmaradt. Az örök meg a nagykorúak. És ha valakire haragszanak, az meghalhat éhen.

Ha én nem álltam be ebbe a sorba, nem csináltam belőlem hamis tanút, nem adtam pénzt senkinek, hogy hozzon be fél liter piát, nem adtam pénzt azért, hogy belenyúlhassak a maradékba, amit lecsálnak. De hát ez itt egy falu, tiszta por. Itt mindenkinek van rokona, és egyik kéz mossa a másikat. És én nem szóltam, nem jelentettem. Isten ments! Én kedvezménytel akarok szabadulni, és akkor biztos, hogy ez nem menne. Rágalmaznék. Nem merném megcsinálni. Még az országos parancsnokságnak sem... Régen azt hittem, hogy bátor vagyok, de mikor elítéltek, akkor megtanultam egy olyan érzést, amit régen nem is ismertem, a félelmet. És azóta félek. Ha ez utálatos emberi tulajdonság, akkor bennem most van egy utálatos emberi tulajdonság. Én félve fekszem, félve kelek. És jelen esetben csak magamra tudok gondolni.

N. J.: Hát a kórházba, fölmegegyek az orvoshoz vagy bemegyünk a fürdőbe, vagy mit tudom én... Szóval vannak itt ilyen nők, tehát ilyen jellegű izék, mint kint, mondjuk a Rákóczi téren. Szóval pénzért mindent meg lehet kapni, az az igazság. A kórházban dolgoznak a lányok. Mondhatom, hogy lányok, mert az egyik tizennyolc, a másik meg húszéves. És úgy összejöttünk, mert járogattam hozzájuk orvosi izére, tehát ilyen vizsgálatra, majdnem minden héten megyek, már magában csak azért is, hogy lássam őket. Összejöttünk. És csak öt ruppó. Ha úgy vesszük, nekem megérte.

R. J.: Hát voltam én kórházban, láttam őket, de nem csináltam ilyesmit. Nem is volt rá alkalom. Ha lett volna, csak öt percre is, biztos, hogy csináltam volna. Az biztos.

B. Zs.: Ez olyan dolog, hogy ahhoz először fel kell menni a kórházba, és ott, ott vannak nők könnyebben. De míg oda feljut az ember, hát ahhoz is kell kitartás, meg akarat!

N. J.: Hát az az igazság, hogy nekem vesekövem van. Hát szóval csak úgy van, hogy... de lényeg az, hogy megállapították a vesekövet. Úgyhogy nyugodtan tudok menni ide-oda. Szóval a lehetőség megvan, meg idő is van. Amennyi kell, 2-3 óra. De egy óra elég bőven. De az az igazság, hogy ez a vesedolog is egy trükk. Azt most nem mondom meg, hogy én hogy csinálom, de lényeg az, hogy én csinálom ezt. Na mondjuk annyi az egész, hogy elvágom az ujjamat és egy kis vért eresztetek a vizelethez a pohárba, oszt oké.

De hogy a vesekövet ezt hogy csinálom, na az már kemény dolog. Meg az az igazság, hogy ezt itt nem is tudják megállapítani, hogy frankó vagy nem frankó. Ez majdnem ugyanaz, mint a sárgaság. Hát én két nap alatt megtudom csinálni, hogy sárgaságom legyen. Fogok egy darab szalonnát, rákötöm egy cérnára. És azt lenyelem, de csak időig. Itt megakasztom. Egy éjszakán át úgy van, és biztos, hogy két vagy három nap alatt annyi. . . Egy-két hónap pihenő az is. Csak ebben az a poén, hogy ezt csak egyszer lehet megcsinálni, mert utána rájönnek a rafkóra.

B. Zs.: Hát mondjuk a tbc. . . Tbc, istenem, nagy dolog, beszív egy kis timsót, kétszer-háromszor az ember, és szétégeti a tüdejét. Mondjuk annyi benne a poén, hogy ennek 2-3 hónap múlva már nincs nyoma, de az ember itt van vele egy fél évig. Nem csinál semmit, mindent a helyébe hoznak, jó kaja, elsőosztályú ellátás, nem csak a majmok ordítanak a fülébe, éjjel-nappal alhat, pihenhet, napozhat. Szóval egy luxusszálloda ehhez képest.

N. J.: Ez a Zsolti, itt a zárkán, ez egy kicsit bolond. A Csonka, a Lóbaszó hozta fel a körletre, és azt mondja nekem: te Jóska, te már régi gyerek vagy itt, ügyelj erre a gyerekre, mert nyelős. Hát jó, mondom, vigyázok rá. Na a lényeg az, hogy rádumált a hülyeségre, hogy menjünk föl a kórházba. Hogy ő nyel, mert neki az anyja ez meg az, az anyja végett van bent, szóval jó, megértem. Nyeljél, mit érdekel engem. Te tudod, mit csinálsz, te teszed magad tönkre. Hát lényeg az, hogy megevett, mit mondjak, egy teljes borotvakészletet, olyan hatvan darab pengét, de semmi baja neki.

B. Zs.: Ó, rengeteget nyeltem, nem tudom már megmondani, mennyit. Legelőször megettem három csomaggal, 15 darab pengét. Kettőtörtük, a 30 darabot egyberaktuk, stócba, és szépen egybe le. . . Hát semmi értelme nem volt. Akinek nem megy, az ne erőltesse, én amondó vagyok. Meg csak olyanról hallottunk, hogy megette, behalt. . . szóval sajnálom őket, hogy mit összeszenvedtek szerencsétlenek, míg sikerült. És azért az emberben van egy kis félelem, fél a fájdalomtól. De hát. De hát tud jobb megoldást? Mivel csinálja? Főbe nem löheti magát, fegyvere nincs. Ha lenne, akkor a fele már nem élne. Mert mindegyiknek van olyan kedve, mikor tényleg megcsinálná, csak nem mindig jön rá alkalom.

N. T.: Én meg fogdára kezdtem el járni, mert ami munka itt van, az nem tetszik nekem, legalábbis a nyomda nem tetszett. Elkezdtem a fogdára járni. Néhányszor húsz napot leültem, és ha meguntam, befarcoltam. Elkötöttem itt a kezem, fent, a pengét meg előzőleg már levittem a számban a fogdára, és egyszerűen csak behúztam. Mire felértünk a kórházba, már a padlóra mentem, tehát elájultam. Utána visszavittek, és én megint befarcoltam, és másnap megint befarcoltam, így ment végig. . . Sok olyan gyerek van, aki azért farcol, mert kötözködnek vele állandóan, bántják. És van olyan is, aki valami célját akarja elérni vele. Mint én is például, mikor a gyógyítóba akartam kerülni. Van, aki komolyan meg akar halni, de ilyesmi nem túl gyakran fordul elő. De amikor a gyógyítóban voltam, akkor is befarcoltam, akkor meg már azért, mert ideges voltam. . . Meghalni csak egyszer szerettem volna, mikor begyógyszereztem. Szóval egyszer igen, egyszer nem. Mikor a halál előtt van az ember, akkor már meggondolja magát. Meggondolná magát. . .

A verés meg? Hát itt általában úgy szoktak verni, hogy leviszik az embert először a fogdára, ha haragszanak rá, és elverik ott. Fogdán húsz napig sehova se tud menni, húsz nap alatt meg a gumibotütés is elmúlik. De ha itt fent vernek el valakit, és van rá tanú, akkor viszont kapnak érte!

T. G.: Itt tizenegy-néhány nagykorú van. Többségük hamis tanúnak van tartva, majdhogynem azt mondhatnám. Bármilyen történet, van egy hamis tanú. Mondjuk össze van verve valaki, annyira, hogy már nem lehet belül tartani az ügyet, tehát ki kell vinni, kórházba, ide-oda, mindig van egy nagykorú, aki kiáll az ő mellett, hogy kérem, megtámadta az őt. És ha megtámadta, akkor akármit alkalmazhat, kényszerítő eszközt, gumibotot is, ha tetszik. Van itt egy fiú, akit már teljesen megtörték fizikailag, és a büntetését is megváltoztatták: először csak bevágták fogdára, onnan ugye már nincs kedvezmény, és a napokban azt is elintézték neki, hogy átminősítsék, lefelé. Tehát ő fiatalos fogház volt, most már börtönös. Hát van ilyen is... És ha valakit így nem lehet megtörni, akkor kitalálnak más módszereket... Mert a fogdán egyébként rendes körülmények között semmi más nem történik, mint hogy letölti azt a bizonyos napját, nagyon fegyelmezten. Hogy ezen a priccen alszik, meg ha hideg van fázik, ha meleg van, majd megsül, az más kérdés. Ami a legborzasztóbb dolgok egyike a fogdán, legalábbis az én szempontomból, az az, hogy nem lehet vécére: abban a kicsi fogdában van egy úgynevezett kribli, ami egy akkorka vasdedény, és abban végzi a dolgát. És nem lehet kiüríteni...

B. Zs.: A fogda egész jó megoldás. Igaz, hogy deszkán alszik, meg csak öt óra hosszát egy nap, mert nem hagyják, piszkálják, meg az örök még esetleg le is verik kétszer-háromszor, de ettől függetlenül ott még elég jól ki is pihen magát az ember.

T. G.: A fogdának van ez a fogda része, meg van a fegyelmező része, a dühögő. Az egy kicsi, egyméterszer egyméteres helyiség, ami ki van belülről párnázva, szivacsosva és rettentően hideg. És akiről úgy gondolják, hogy dühög, vagy nem dühög, de azt mondják, hogy dühög, vagy aki eleve olyan indíttatással jön le, hogy ez egy ilyen srác, akkor azt levetkőztetik meztelenre – meztelenre, ez nem tudom, miért van így, de ehhez ragaszkodnak –, és berakják a dühögőbe. A legújabb szokás az az, és nincs kivétel, hogy a könyökét, amennyire csak tudják, összehúzzák láncsal, amennyire csak engedik az ízületek, a csuklóját összebilincselik, és a lábát is összeláncolják, és ott hagyják a dühögőben. Hivatalosan egy vagy két órát lehet ott, de két óra szinte soha nem fordul elő, hanem csak négy meg öt meg hat, sőt egész éjszaka...

R. J.: Nem azt mondom, hogy a fogda jobb, de sokszor mégis jobb, mint fent. Mert ha már fent vagyok egy jó ideje, akkor megunom a társaságot, és lemegyek tíz napra vagy húsz napra. Mikor feljövök, a fentiek már majdnem kicserélődnek. Elmennek másik zárkába, ide-oda. És akkor mindig jobb egy kicsit. Nem olyan szorult a légkör. De azért volt olyan is, hogy alig bírtak levinni.

T. G.: Ez majdhogynem tanács: ha valaki bejön a börtönbe, inkább álljon ki az emberekkel, mert előbb-utóbb azért egy-két ember félni fog tőle, és csak nem az utolsó lesz a sorban, hanem utolsó előtti, és akkor még előbbre is kerülhet a ranglistán. Kiderül, hogy ezt is megverte, azt is megverte, és akkor a menők befogadják havernak. Hogy te most mellettem leszel bika. Ez így megy. Amelyik meg mindjárt az elején odaad mindent, nyuszi, az megy a csicskák közé. A ritkább eset az, amikor egyik a másikkal kiáll, összeverekednek, valamelyik győz, és onnantól elismerik. Ez ritka. A gyakoribb az, hogy valamelyik kiáll az új fiúval, de ha már gyengül, akkor rárohannak a többiek is, és akkor is meg van verve... Az örök persze erről nem

akarnak tudomást venni. Sejtik, néha látják is, de nem, nem szólnak bele. Hát egy olyannal szemben szóljon bele, aki neki jó vasmzera, jó üzletpartner? Oszintén! Hát megéri ez neki? De hangsúlyozom, én nem akarok általánosítani, a 12-es körletről beszélek. Itt egy az egyben így van minden.

P. P.: Itt vannak ezek az újoncok. Én nem értem őket. Rendesen remegnek ám, mikor bejönnek a zárkába. Hogy mitől félnek?! Megeszik őket? Szerintem nem. Na jó, az igaz, hogy le kell játszani a zárkafelelőssel vagy valamelyikkel. De nem minden zárkában van ez sem.

R. J.: Nekem három és fél évet kellett elverekednem, hogy elismerjenek, hogy nem jó velem gecizni, hát onnantól nyugi van. Most már az van, ha én azt mondom, hogy ez fehér, hiába piros, akkor is fehérnek kell lenni, mert ha nem, akkor balhé van. Én amit megutálok, azt nagyon meg tudom utálni. Például a kétszínűeket nagyon utálok. Mert ha egyszer tudja, hogy együtt kell lennünk, akkor minek simliskedni? Például én akármelyik zárkában vagyok: ha ez a sampon az enyém, akkor az mindenkié. Én ezt szeretem. Én nem szeretem azt, hogy most én ebbe a szekrénybe nem nyúlhatok bele, mert ez a Lacié vagy akárkié. Ha a szekrény a zárkában van, akármilyen is van benne, az közös. És nem mindenki osztja ezt a nézetet! De ahol én vagyok, ott kell hogy osszák. Muszáj nekik. Ott az kell hogy legyen, amit én mondok. És ez nekik is jó. Mert például én megmondom őszintén, én olyan vagyok, hogy ha spejz van, én végigmegyek a körleten, és nekem adnak. Akárkitől akármilyen kérek, nekem ad. Viszont ha énhozzám jönnek, én is adok. Ha tudok. Ha van.

T. G.: A zárkarinyó azt jelenti, hogy mindenki mindenkivel osztozik mindenben. Csakhogy ez azt jelenti, hogy a menőnek soha nem jön csomagja, de mégis osztozik. Ugye ez is börtönkifejezés: a menő meg a csicska. Az a csicska, aki a másiknak szinte szolgálja, mert itt két táborra oszlik az egész börtön, egy menő, azaz csicskázató táborra, meg a másik félre, a csicskára: ő az, aki kiszolgálja a menőt.

N. J.: Akkor most elmagyarázom, hogy miből áll ez az izé. Hát ugye vannak köcsögök meg bikák. Köcsög az, akivel fajtalankodnak, gondolom tudja miből áll ez, tehát végbélen keresztül közöszülnek vele. És aki csinálja, az a bika.

T. G.: Ez a homoszexualitás is részben kikényszerített. Itt minden erőszak alapon működik. Aztán van olyan is, akinek hajlama van rá. A 13-as körleten volt egy olyan fiú, aki tipikusan olyan volt, mint ahogy egy kurvát képzel el az ember. Egy teljesen igazi érdekkurvát. De azért többségében kényszeralapon megy. Kisebb, gyengébb, nem mer szólni. Lefogják, kettenhárman, és megerőszakolják. Segbe basszák kajakra. És vagy az marad utána vagy úgy gondolja, hogy... Van olyan is, aki előnyöket szerez ebből, tehát például nem lesz többé csicska, csak köcsög. Neki megvan az a kiváltsága, hogy rendszeresen végigmennék rajta, de nem kell takarítania, felmosnia, esetleg nem is dolgozik semmit, ezért képes köcsög lenni vagy azzá válni. A többség ilyen. A bikák között meg sok olyan van, aki nem is volt még nővel, csak köcsögöl. Ide került tizennégy éves korában, nőt csak képen látott, és az úgy tetszett is neki, de nem nagyon tudna udvarolni egy nőnek. Csak erőszak létezik. Még az sincs, hogy buzi a buzinak megpróbál udvarolni. Vagy elhódítja a másiktól. Nem. Csak erőszakkal mindent. Erősebb vagyok a másikinál, akkor ezt a másik bikát jól elverem, és az enyém lesz a köcsögje. De ez nem ritka – nem önzöek itt az emberek –, hogy én is beszállok, ha kölcsön adod.

B. Zs.: Hát éveket ül le itt az ember, 5-6 éveket sokszor. Nőt nemigen lát. Hajcsa az ösztön, és nincs mese. Vagy az olyan, aki 15, 18, 20 évet ül itt le, mit tud tenni? Először bikáskodik, és utána már nemcsak *bicex* lesz, hanem homoszexuális egy az egyben. Akkor már szopik is, és akkor lesz belőle köcsög Szegeden. Vagy Vácon. Valamelyik nagykorú börtönben. Volt már olyan, mondták a körleten, hogy van olyan köcsög, aki a kazánházban valami öreg zászlóssal is csinálta, aki már nyugdíjba ment azóta. Hát leszopta, magyarul. Ezért aztán a zárkában mindig az volt, amit a köcsög mondott. Ha azt mondta, hogy nem megy ki senki, akkor nem ment ki senki. Mert ott volt a zászlós, ugye. Volt itt minden, de hát istenem! Láttam már külön dolgokat is! Mondjuk furcsa egy kicsit előszörre. Először, mikor úgy hallja az ember, el se tudja képzelni, de aztán már lássa is az ember. Hát nem mondom, először elég erősen köpköd, meg émeleg a gyomra, de hát utána már, mikor az ösztön elkapja, akkor megint más. De meg lehet állni! Ha valaki meg akarja állni, meg tudja állni.

H. I.: Inkább a kisebbeket köcsögölik meg, a sovány kis srácokat, akik nem tudják magukat megvédeni. Az olyanokkal csinálják. Egy jobb srácot meg sem próbálnak megköcsögölni. De legtöbbször benne van a srác is, csinálja nekik, benne van mindenben. Aztán csinál valami rosszat a zárkában, és akkor adnak neki egy pofont, na erre felhúzza az orrát, hogy húha, hát erről nem volt szó, hogy pofont is kapok. Kimegy és elmondja frankón a nevelőnek a dolgot. És már kész is. Úgyhogy ha a srác nem akarja, hogy megköcsögöljék, akkor azt nem is köcsögölik meg! Én inkább szétvágatom magam valakivel, de akkor sem! De van olyan, aki már kint is köcsög volt. Három éve itt van, és kiderült, hogy a srácnak a bűntársa már kint is köcsögölte őt. Ezen nincs mit csodálkozni. Én nem is csodálkozom és nem is védem meg őket... Volt olyan, hogy én az egyik srácot megvédtem, mert az tényleg olyan volt, hogy az nem akarta csinálni, és tényleg megfogta a kést és magába akarta szúrni, hogy övele ezt nem csinálják, inkább megöli magát. De a többi száz meg kétszáz olyan, hogy na csinálj vagy agyonütlek, hát persze, hogy csinálja. Meg se várja a köcsög, hogy végezzen a srác a dumával, már mondja, hogy akarom, persze, hogy akarom. Hát egy ilyet mi nek védjek meg?

R. J.: Ó, nagyon sokan vannak, a fél körlet az. Van egy-két menő, oszt annyi. Most van egy ilyen ügy, és lehet, hogy kapok egy bűnvádit. Pedig csak kétszer buziskodtam. Nem csinálom én! Birtam öt évig, akkor ezt a másfél évet is kibírtam volna már. Nehogy tévedésbe essen, én nem vagyok buzi, csak hát a többiek csinálták, oszt mentem én is. Nem kellett biztatni, nem azt mondom... De ez börtönszokás, úgy mondják. De nem vittük mi még el a balhét és nem is visszük. Most ugyan van az a bűnvádi, de a gyerek is azt fogja mondani, hogy nem volt semmi. Mert beszélgettünk vele, és őncki is azt kell mondani, hogy nem, ha azt akarja, hogy a továbbiakban ne legyen kellemetlensége. Mert én képes vagyok még kint is megkeresni. De ha kimegyek, akkor nem gondolok rá többet. Meg ha kint ott fekszek egy nővel, és az megtudná, hogy én mit csináltam a sitten... Vagy megtudná a hozzátartozója, nekem annyi is elég lenne. Én ott hagynám az egészséget, hiába lenne családom, akkor is ott hagynám őket, elmennék onnan. Akárhova. Fog-nak egy másikat, aki nem tud róla. Nem bírom én elhinni, hogy ezt megértené valaki kint a civil életben. Magukon is csodálkozok én, hogy így elbeszél-

getnek róla. Gondolom, érdekli magukat, de hát én ezt furcsának tartom.

H. I.: Inkább életem végéig segédmunkás legyek, mint hogy még egy évet itt leüljek. Míg meg nem halok, csákányolok, lapátolok, de ide vissza nem akarok kerülni. Inkább kint szenvedek, mint idebent. Nekem elég volt belőle.

N. T.: Én itt a börtönben hiába mondom azt, hogy ha kimegyek, nem fogok balhézni, meg nem csinálom a hülyeségeket. Hát ilyen nincs, mert véletlenül is bekerülhet valaki a börtönbe. Főleg egy olyan, aki már szabadult, az könnyebben bekerülhet, mint egy első bűntényes. Mert, ha van valami balhé, egyből hozzá mennek. És én nem is mondom azt, hogy nem fogok balhézni, mert még nem tudom, hogy lesz, ha kimegyek. Nem tudom, hogy fogok beilleszkedni a társadalomba, mert ez egy kicsit nehéz lesz tizenvalahány év után. Szóval nem mondom azt, hogy nem fogok bekerülni többet, mert az hazugság lenne. . .

Hát vannak hülye gondolataim is, jók is, de hát a rosszból még mindig több van. Mármint hogy miket fogok kint csinálni. És ez nagyon kemény. Es ezek olyan emberre vallanak, aki nem normális. Mert olyan gondolataim vannak. Hogy kimegyek, és felrobbantok minden házat, meg ilyenek. Pedig az intézetben még nem voltak ilyen gondolataim. Hát egy tizenhárom éves gyereknek még nincsenek. . . De aztán bekerültem ide, itt elverték egy puszor, itt az örök, meg még a rendőrségen is, meg itt van az, hogy csak az öröknek lehet igazuk, nekünk nem, hát ezért. . . Gondolkoztam már azon is, hogy el-e menjek dolgozni, vagy pedig csináljam én is azt, amit mások, hogy még csak véletlenül se teszek egy lépést sem azért, hogy dolgozzak, és anélkül is megélnék. . . Mert meg lehetne élni. Hát van sikkasztás, rablás, betörés, minden. De hát rablást már nem szabad, mert ha a környéken valami rablás történe, kihez jönnének? N. Tiborhoz.

N. J.: Mindenféleképpen az az életcélom, hogy kimegyek. Ha úgy lesz, hogy komoly nőt meg tudok ismerni, és meg is szeret, a börtön ellenére, mert feltett szándékom, hogy én mindenféleképpen meg fogom neki mondani, hogy nézd, ez van, ezért voltam börtönben tizenegy évig. . . Szóval, ha így el tud fogadni, akkor én nagyon boldoggá teszem, tehát a földön olyan boldog asszony nem fog lenni még egy. Két gyereket szeretnék, egy kislányt és egy kislányt, és akkor meglenne az életem értelme, boldog lennék. . . Ez feltett szándékom. Hogy meg-e fog valósulni, azt nem tudom.

B. Zs.: Hogy mondjam: ezek a gyerekek, akik itt vannak, mind megpróbálnak kitörni. De ahhoz túl kevesek, hogy megtegyék. Ahogy a börtönben mondják: kevés hozzá egy gyerek, pénz kell hozzá. És olyan fogadtatás is kellene. Márpedig az ilyeneket nem úgy fogadják. Tehát nincs lehetőség: És ez így öröklődik, családról családra. . . Nem, szóval ez csak nőni fog, csökkenni nem. Hát eleve csak azt a lehetőséget adják meg, mikor innen kikerül az ember, hogy a semmiről indulhat. Csak gürizhet. Ha gürizik, iszik. Jobb esetben van egy családja, egy olyan családja, amelyik már eléggé züllött. . . Ahhoz, hogy az emberc jök legyenek, ahhoz feltétlenül az kell, hogy szenvedjenek. És ezért nagyon sok mindent lehet tenni. . . Elég, ha valami olyan betegséget olyan formában enged el az ember, ahogy nem várnak rá. Vírusos fertőzést, két-három olyan vírust, esetleg összehozni, elterjeszteni, és lehet, hogy egy fél órán belül a fél ország kidől, meghal. Ez csak egy örült gondolat, de megvalósítható, nem lehetetlen. És én megcsinálnám. Függetlenül attól, hogy nem csak a rossz emberek, hanem a jók is elpusztulnának. De az

a sok rossz, aki megmaradna, nem biztos, hogy rossz maradna. Kicsit megváltoznának... Hát valamit változtatni kell. Valamerre el kell induljék a világ, és ha nem én, akkor megcsinálja egy másik. Ha nem ilyen formában, másképp. Lehet, hogy két év múlva gépfegyverrel fognak szaladgálni az utcán, és ölik egymást halomra. Az is egy formája. És az is ugyanolyan kegyetlen, semmivel se különb.

Azt hiszem, nem csak nekem mindegy, nagyon soknak minden mindegy már. Van, mikor van bennünk egy kis életkedv, de azt általában hamar elveszik...

